

לח. שקדים וממרח שקדים [שקדיה] – נחשבים שני מינים⁷⁶.

תערובות אתרוגים

לט. אתרוגים מהודרים וכשרים – יש מי שסבר⁷⁷ שנחשבים שני מינים, ויש מי⁷⁸ שסבר שנחשבים מין אחד.

מ. אתרוגים כשרים ופסולים – נחשבים שני מינים⁷⁹.

מלבד מה שהממרח חומס הוא טחון מוספים בו תוספות שונות כגון טחינה, ונחשב כמין אחר לגמרי.

76. כנ"ל. וכן הדין בבוטנים וממרח בוטנים או שומשום וטחינה, ואצ"ל שזיתים ושמן זית נחשבים לשני מינים, דמאכל ומשקה נחשבים לשני מינים.

77. שש"כ (פ"ג סעי' כ"ט). ולכן כתב שם שאסור למיין אתרוגים לפי סוגים כגון מהודרים וכשרים, [מלבד האיסור של ממצוא חפץ]. ובטעם הדבר כתב שם, שיש איסור בורר אף במין אחד אם מקפיד, כגון שיש לבורר מטרה מסוימת. ומקורו מדברי שביתת השבת (מלאכת בורר, ס"ד).

ברם דבריו צ"ת, דדעת רוב הפוסקים דלא כשביתת השבת [וכפי שהרחבנו בפרק ב' בהערות (10 – 17 – 18) ובמילואים (סימן א)], ודעתם שבמין אחד גם כשמקפיד אין בזה די כדי ליצור שני מינים, אלא צריך ששני הדברים או המאכלים יוגדרו בעולם כשני מינים. ואשר על כן נראה לתת טעם אחר בדבר, שאינו מחמת קפידא, אלא מחמת שבאמת נחשבים לשני מינים, דכיוון שעיקר יעודם של אתרוגים הוא למצוה ולא לאכילה, מהודרים וכשרים מוגדרים כשני שמות, שלכל אחד מחיר שונה, לכך נחשבים כשני מינים. ועיין עוד בהערה הבאה.

78. הגרמ"מ לובין שליט"א. וטעמו שסוכ"ס אין הבדל בין האתרוגים אלא שמחמת המצוה מוגדרים לשני מינים ואין זה מספיק סיבה לומר שנחשבים לשני מינים. ונראה דה"ה אתרוגים שאחד זן חזו"א והשני מרוקאי או תימני נחשבים למין אחד, ולדעה הראשונה ייחשבו לשני מינים.

לגבי דין מוקצה באתרוג, לפני סוכות או בשבת של סוכות נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס אולם אם אינו מקפיד עליו לטלטלו ולהריחו אינו נחשב למוקצה [ועדיף שיקח פרי אחר לפטור את ברכת הריח של האתרוג שהרי יש ספק האם מותר לברך עליו ברכת הריח בסוכות]. לגבי שטיפת האתרוג מלכלוך ונקודות שחורות עיין פי"ב הערה 23.

79. בזה נראה שלכל הדעות הדין כן, שהרי אתרוג כשר או מהודר עומד למצוה אבל אתרוג פסול אינו עומד לכך אלא למשחק או לריבה ונחשבים כשני שמות שונים, ואף שמצד טעמם הם שווים, מכיוון שבתשמישיהם הם חלוקים, מוגדרים כשני מינים.

ונראה פשוט שכל האמור לעיל הוא רק כאשר מייחדים את האתרוגים למצוה, כגון בחג הסוכות או זמן מועט לפניו, אולם בשאר כל השנה, או בכה"ג שבאמת אינם עומדים לשימוש